

ИЛМ—ФАН ТАРАКҚИЁТ ЛОКОМОТИВИДИР

Коронавирус пандемияси қишлоқ хўжалиги илм фани, таълим ва жорий этиш масалаларини янада такомиллаштиришни тақозо этмоқда.

Маълумки ер шари, ундаги дунёнинг жисм, мавжудотлари, иқлиму уммонлари бир-бирига бевосита боғлиқ бўлиб, ягона оламни ташкил этади. Ўхшатиш жоиз бўлса, гўёки дунё уммон ёки денгиз бўлиб, у доимий ҳаракатда, тўлқинланиб туради. Бу унга ёт бўлган жисмлар, ҳаттоки жуда улкан кемаларни ҳам ўз маконидан соқит қилиб, қирғоққа чиқариб юборишга интилади. Шу тариқа уммон ўзини доимо тозалаб туради.

Дунё аҳолисини коронавирус пандемияси жуда катта ташвишга солмоқда. Бу эса давлатларни қайси қитъада жойлашишидан қатъий назар бир-бирига ёрдам қўлини чўзишга, ушбу офатга қарши ҳамкорлик қилишга мажбур этмоқда. Шунингдек, пандемия дунё иқтисодиётига жуда катта зарар келтирмоқда, қайси соҳа ва йўналишларга кўпроқ эътибор бериш лозимлигини, эътибордан четда қолаётган касблару, соҳаларни ривожлантириш зарурлигини

кўрсатиб қўймоқда. Бугун ҳар томонлама ўзгаришлару инновацион тамойилларга жуда талабчан соҳа қишлоқ хўжалиги эканлиги яққол кўзга ташланиб қолди. Чунки, пандемиянинг биринчи босқичидаёқ кўплаб мамлакатларда озиқ-овқат маҳсулотлари танқислиги кузатилди, бу борада ҳисоб-китобларнинг ҳаққоний эмаслиги бир қатор қийинчиликларни келтириб чиқарди.

Эътиборли жиҳат шундаки, республикамызда пандемия даврида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилди, тадбиркорлару аҳоли учун бир қатор солиқ имтиёзлари берилди. Иқтисодиётни илмий асосда ривожлантириш, инновацияга таянган ҳолда тармоқларни такомиллаштириш борасидаги Ўзбекистон тажрибаси пандемия шароитида кўплаб давлатларга ўрнатилмоқда. Бу жараён оммавий ахборот воситаларида, интернет саҳифаларида таниқли иқтисодчилар ва таҳлилчилар томонидан бот-бот эътироф этилмоқда. Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича

Ҳаракатлар стратегияси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда муҳим ҳужжат эканлиги, соҳани 2030 йилгача ривожлантириш стратегиясини белгиланиши, шу йўналишда бир қатор фармонлар ва қарорлар қабул қилиниши ва илм-фан тизимидаги устувор жиҳатлар ҳақида **Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирининг Фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш бўйича ўринбосари ҳамда Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат таъминоти илмий- ишлаб чиқариш маркази Бош директори, ЎзФА академиги, ТошДАУ ректори, профессор Ботиржон Абдишукурович Сулаймонов шундай деди:**

- Эътибор беринг, бугун юртимиз далаларида, қир-адирларида бир зум бўлса-да, иш тўхтагани йўқ. Илгари яйлов вазифасини ўтаган қирларда бугун интенсив боғлар пайдо бўлмоқда. Неча минг гектарлаб майдонларда томчилаб суғориш тизимининг жорий этилиши, иссиқхоналар қурилганини айтмайсиз. Ғалла ва пахта етиштириш тизимида ўзгаришлар катта, мажбурийлик

тизими манфаатдорлик билан ўрин алмашмоқда. Бозор талаби аграр соҳада устувор бўлаяпти. Пахтачилик тизимидаги мажбурий меҳнатнинг барҳам топгани, кластерлар фаолияти, пахтани хом ашё тарзида эмас, балки тайёр маҳсулотга айлантириб экспортга йўналтирилиши деҳқончилик борасидаги қарашларимизни буткул ўзгартириб юборди. Янги давр янгича яшаш, янгича ишлаш учун шароит яратмоқда. Буни англамаслик асло мумкин эмас. Ва айтиш мумкин, бу айтиш чўғда улкан ўзгаришлардан илм аҳли асло орқада қолмаслиги лозим. Ана ана шу бизни бугун қаттиқ ташвишга солаяпти.

Биласиз, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат таъминоти илмий- ишлаб чиқариш маркази собиқ Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг вориси ҳисобланади. Маълумки, бу собиқ академия фақатгина Ўзбекистонда эмас, балки Марказий Осиё, МДХ давлатларида ҳам юқори салоҳият ва нуфузга эга бўлган. Қишлоқ хўжалигига тааллуқли барча соҳаларда жуда долзарб масалалар бўйича кенг қамровли илмий-тадқиқотлар олиб борилган ҳамда самарали натижаларга эришиб келинган. Кейинчалик ушбу академия тугатилиб, ўрнига Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази ташкил этилди.

Афсуски, кейинги йилларда илмий марказ фаолиятида сусткашлик кузатилган, илмий-тадқиқотлар самарадорлиги пасайиб кетган. Бу “депсиниш” ҳолатига буткул барҳам бериш вақти келди. “Илм-фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси” ни ташкил этишни бир тизимда олиб борилишини муҳтарам юртбошимиз мақсадга мувофиқ, деб топдилар. Марказ аграр соҳадаги ютуқлар локомотивга айланса, ёшлар тафаккури, уларнинг орзу интилишлари тўлиқ рўёбга чиқса, фан фидойилари қадр топса, билингки, шунинг ўзи тараққиёт демакдир. Шунга мос равишда “меники ва сеники эмас”,

балки “бизники, ҳаммамизники” деган шиор остида барча илмий салоҳият ва имкониятларни бирлаштириб, фидойилик ҳамда тизимли равишда ишлашни йўлга қўймоқчимиз. Бунинг учун бизга давлат барча шарт-шароитларни яратиб бермоқда. Давлат ғазнасидан илм-фанни ривожлантириш учун катта маблағ ажратиб берилмоқда. Мана шундай шароитда фаоллик кўрсатмаслик, кутилган натижага эришмаслик асло мумкин эмас. Марказ яқин келажакда дунёнинг аграр соҳа ривож топган давлатларидаги академиялар, илмий даргоҳлар, таниқли олимлар билан узвий ҳамкорликни янги босқичга кўтаради. Пахта яккахокимлигига барҳам берилгани, қишлоқ хўжалигида миқдор эмас, балки даромад ва сифат биринчи ўринга кўтарилаётгани, импорт эмас экспорт устуворлиги таъминланаётгани қарашларимизни буткул ўзгартиришни талаб этади. Бугун далага нима экиш, ундан қанча ва қандай сифат билан маҳсулот етиштириш лозимлигини олдиндан билиш жуда муҳимдир. Ўсимликларни турли касаллик ва ҳашаротлардан самарали ҳимоя қилиш, бу борада энг мақбул усулларни қўллаш, биологик усулларни инновацион тамойилларда жорий этиш, экологик тоза ва экспорт-боп маҳсулотларини тайёрлаш, буларнинг бари илм билан узвий боғлиқдир.

Этибор беринг, ўтмишда пандемиялар жуда кўп бўлган ва бу хасталиклар юз миллионлаб одамларни ўз домига тортиб кетган. Бугун эса шароит, имконият буткул бошқача. Олимлар касалликларга қарши ўз вақтида эмламалар, қарши воситалар ишлаб чиқишга интилмоқда ва бу ҳам мураккаб жараён бўлиб келажакда экологик тоза маҳсулотлар етиштиришга бўлган талаб янада ортишини кўрсатмоқда. Афсуски, инсоният табиати шундай яратилганки, яхши яшаётган даврида, ёмон ҳолат ҳақида умуман ўйламайди. Бу

эса бир кун ҳавф яқинлашганда катта панд беради. Шу боис қайси давлатда илм-фан тараққий этса, иқтидорли ёшларга биздагидек, бугунгидек катта имкониятлар яратиб берилса, муаммолар таҳликали тус олмайди. Негаки, такрор бўлсада айтишим лозимки, илм-фан тараққиёти турли сирли объектлар, жумбоқ ва муаммолар ечимидир.

Айниқса, шундай оғир шароитларда илм-фан ривожланган, илмий ютуқлар, инновацион техника ва технологиялар ишлаб чиқаришга тезкорлик билан жорий этилган мамлакатларда турли муаммолар ечимини топиш осон кечади. Афсуски, пандемия даврида ҳам сайёрамизда оловли нуқталар сақланиб қолмоқда, бу мамлакатларда озиқ-овқат танқислиги авж олиб одамлар ўз ватанларини ташлаб, ўзга юртларга кетишга мажбур бўлмоқдалар. Бу том маънода фожеадир. Ана шу ҳолатлар барчамизга сабоқ бўлмоғи лозим, кучимиз, ақлу заковатимизни мамлакатимиз тараққиётига, унинг эртанги кунини янада ривожлантиришга сарфламоғимиз зарур. Ўз ҳаётини илм-фан ривожини билан узвий боғлаган устозлару катта орзулар қанотида яшаётган шогирдлар, талабалар ўзи севган касбни эъзозласа, илмий изланишлардан асло тўхтамаса биз кутилган натижага албатта эришамиз. Чунки қишлоқ хўжалигини фақат назария билан ривожлантириб бўлмайди, тажриба ва амалиёт жуда зарур. Фидойилик, устозлар изидан борган ҳолда тажрибалару тадқиқотлар ўтказишдан қўрқмаслик, ташаббускорлик албатта инсонга эртами кечми омад келтиради. Биз қишлоқ хўжалиги тизимида том маънода академия вазифасини ўтайдиган, кашфиётлар, ихтиролар маконига айландиган марказ фаолиятини янги босқичга кўтаришда иқтидорли ва фақат ва фақат илмни ўйлайдиган ёшларга таянмоқчимиз.

Интизор БОҚИЕВА
суҳбатлашди.